

Date: 19th June-2025

"ZAMONAMIZ QAHRAMONI "ASARI ONOMASTIKASI

Hamidova Matluba Xalilovna

Buxoro davlat universiteti

Filologiya fakulteti 3- bosqich talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada M.Y.Lermontovning “Zamonamiz qahramoni” asari toponimikasi o`rganilgan va asarda qo`llangan toponimlar yoritilgan.

Kalit so`zlar: Onomastika, nom, toponim, asar, oronim.

Abstract. In this, the toponymy of M.Y. Lermontov's work “Hero of our time” is studied and the toponyms used in the work are highlighted.

Key words: Onomastics, name, toponym, work, oronym.

Rus adabiyotining yetuk vakili Mixail Yurevich Lermontov asarlari badiiy jihatdan insonni oziqlantirsa, ilmiy yo`nalishda ko`plab asarlarida onomastik birliklarni uchratamiz. Xususan, uning “Zamonamiz qahramoni” asarida ham turli xil onomastik birliklarni kuzatamiz. Xo`sh o`zi onomastika nima? degan savolga javob topsak.

Onomastika- yunoncha so`z bo`lib, “nom qo`yish san`ati” degan ma`noni bildiradi. “Onomastika” fani atoqli nomlarni olgan obyektlarning toifalariga ko`ra turlicha guruhlariga ajratadi. Ular:

Antroponimlar (kishi nomlari), toponimlar (joy nomlari), zoonimlar (hayvon nomlari), fitonimlar (o`simlik nomlari), teonimlar (diniy nomlar), astronimlar (koinot nomlari), dokumentonimlar (hujjat nomlari), xronimlar (tarixiy hodisa nomlari),

Asarda qo`llangan toponimlar bayoni:

Oronimlar

Tog` nomi	Asarda qo`llangan o`rni	Joylashgan o`rni
1.Koyshaur	Koyshaur vodiysiga kirib borganimda, quyosh qorli tog`lar orqasiga yashirina boshlagan edi. Osetin Koyshaur tog`ining tepasiga o`tib olish niyatida, otlarni hadeb qistar va ovozi boricha baqirib ashula aytar edi.	I.bo`lim. Bela. 3-bet.
2.Krestovaya	Krestovaya tog`idan	I.bo`lim. Bela. 33-

Date: 19th June-2025

		oshish sizning diqqatingizga arziydi.	34- betlar.
3.Le Mont St-Christophe		Yoki Gamba degan biro limning aytishicha, Le Mont St- Christophedan oshish sizning diqqatingizga arziydi.	I.bo`lim. Bela. 33-34- betlar.
4.Ma`shuq		Shimol tomonda xuddi eronlarning paxmoq qalpog`iday ko`tarilib turgan Ma`shuq tog`i osmonning o`sha qismini to`sib turardi.	II.bo`lim. Knyajna Meri. 85- bet.
5.Elbrus		Ufq chetida esa Kazbekdan boshlanib, to qo`sh cho`qqili Elbrus tog`i bilan tugovchi kumushday qorli tog`lar tizmasi yastanib yotadi.	II.bo`lim. Knyajna Meri. 86- bet.
6.Xalqa		Kislovodskdan uch chaqirimcha narida, Podkumok oqib o`ladigan dara ichida Xalqa dedan qoya bor.	II.bo`lim. Knyajna Meri. 151- bet.

Toponimlar

Joy nomi	Asarda qo`llangan o`rni	Joylashgan o`rni
1.Checheniya	- Checheniyada ko`p turganmisiz? -Ha u yerdagi qal`ada o`n yilcha turganman.	I.bo`lim. Bela. 9- bet.
2.Osetin	Uning tagida joylashgan butun boshli Osetin qishlog`I xuddi	I.bo`lim. Bela. 33- bet.

Date: 19th June-2025

	qaldirg`och uyasidek bo`lib ko`rinardi.	
3.Kobi	-Taqsir, bugun baribir Kobiga yetolmaymiz,- deb qoldi aravakashlardan biri,- ruxsat etsangiz, vaqt boride chapga burilsak.	I.bo`lim. Bela. 36-bet.
4.Peterburg	Peterburgga borib darrov olifta ham bo`lib olibdi.	II.bo`lim. Maksim Maksimich. 64- bet.
5.Taman	Rossiyaning dengiz bo`yidagi shaharlari ichida eng rasvosi – Tamandir.	II.bo`lim. Taman. 68- bet.
6.Yesentuki	Yesentuki degan kazaklar ovuligacha besh chaqirimcha qolgan edi. U yerdan boshqa ot minib olishim mumkin edi.	II.bo`lim. Knyajna Meri. 186-bet.

Gidronimlar

Suvlik nomi	Asarda qo`llangan o`rni	Joylashgan o`rni
1.Aragva	Pastlikda esa Aragva qop-qorong`u dara tagidan hayqirib chiquvchi boshqa nomsiz bir soy bilan quchoqlashib, xuddi ilon tangasiday yaltirab oqadi.	I.bo`lim. Bela. 3-bet.
2.Baydara	Pastda Baydara quturib yotgan bo`lsa, undan o`tolmaymiz. Osiyoning shunisi yomonda! Odamlariga ham, daryolariga ham	I.bo`lim. Bela. 36-bet.

Date: 19th June-2025

	ishonib bo`lmaydi.	
3.Qoradengiz	Bu yer rasvo joy ekan! Boya Qoradengizlik uryadnikni uchratdim.	II.bo`lim. Taman. 75- bet.
4.Yelizaveta	Yelizaveta bulog`iga boray, chunki barcha suvga kelganlar har kuni ertalab o`sha yerga to`planar emish.	II.bo`lim. Knyajna Meri. 86- bet.
5.Narzan	Narzanni bahodir buloq deb atashlari ham bejiz emas.	II.bo`lim. Knyajna Meri. 113- bet.
6.Podkumok	Men knyajnaning yoniga borardim,uyga qaytishda Podkumok daryosini kechib o`tishga to`g`ri keldi.	II.bo`lim. Knyajna Meri. 151- bet.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO`YXATI:

1. "Onomastika": o`quv qo`llanma/ Bayramali Kilichev – Buxoro: 2023. 5-7- betlar.
2. "O`zbek tili onomastikasi": maxsus kurs/ Ergash Qilichev – Buxoro: 2008. 5-6- betlar.
3. "Zamonamiz qahramoni": badiiy asar/ M.Y. Lermontov – "Adabiyot uchqunlari" – Toshkent – 2018.
4. <https://kitobxon.com> sayti.

